

International Journal of Languages' Education and Teaching
Volume 6, Issue 3, September 2018, p. 32-39

Received	Reviewed	Published	Doi Number
14.08.2018	13.09.2018	30.09.2018	10.18298/ijlet.3134

The Animal-Human Relationship in the Stories "The Red Cat" of Luise Rinser and "The Betrayal" Of Wolfdietrich Schnurre

*Birkan KARGI*¹

ABSTRACT

As the aim of this study, in the context of Wolfdietrich Schnurre's "The Betrayal" and of Luise Rinser's "The Red Cat" where animals have been used as an object to reflect the humanistic deeds, in which hunger forms the background, the feeling of "Guiltiness", connected with betrayal and anger, has been studied. In the "The Betrayal", the father and the son have abandoned their freedom and friendship in order for the survival of a monkey, named Gibson. In the short story "The Red Cat" a 12-year old boy's killing, out of his anger, of a red cat assuming it as a threat despite the existence of his family. In either works of art, the final end of the attitudes of the heroes have become a feeling of worry and guiltiness. In the first part of the study, in order to observe the attitudes of the children better, the needs hierarchy of Maslov has been explained. Later, the conditions of the era and action nontezt of the events have been given. In the final part, the child attitudes have been evaluated, compared with the conditions of the era and incentives. Additionally, the attitudes of the children have been criticisingly studied with the animals that live under similar conditions with human beings and always stay as a child.

Key Words: Betrayal, Anger, Instinct, Hunger, Post-War.

**Wolfdietrich Schnurre'nin 'İhanet' ve Luise Rinser'in 'Kırmızı Kedi'
Kısa Hikâyelerinde Hayvan - İnsan İlişkisi**

ÖZET

Bu çalışmanın amacı hayvanları, insani konuları aktarmak için nesne olarak kullanan Wolfdietrich Schnurre'nin 'İhanet' (Verrat) (1958) ve Luise Rinser'in 'Kırmızı Kedi' (1948) (Die Rotte Katze) yapıtlarında hayvan- insan ilişkileri bağlamında arka dokusunu açıklığa çıkardığı ihanete ve öfkeye bağlı 'suçluluk' duygusu irdelenmiştir. İhanet adlı yapıtta baba ve oğul yaşamak ve Gibbon adlı maymunu yaşatabilmek için dostluk ve özgürlükten vaz geçmişlerdir. Kırmızı Kedi adlı kısa hikâyede ise 12 yaşındaki bir çocuğun kendisinin ve ailesinin var oluşuna karşın kırmızı bir kediyi tehdit olarak görmesi ve öfkelenip onu ortadan kaldırması aktarılmıştır. Her iki yapıtta da kahramanların tutumunun bedeli suçluluk ve üzüntü olmuştur. Çalışmanın ilk bölümünde çocukların davranışların ı daha iyi anlamak adına Maslov'un ihtiyaçlar hiyerarşisi açıklanmıştır. Daha sonra yapıtlardaki olayların geçtiği dönem koşulları ve eylem içerikleri verilmiştir. Son bölümde ise çocuk davranışları dönem koşulları ve güdüler ışığında karşılaştırılarak değerlendirilmeler yapılmıştır. Ayrıca insanlarla benzer koşullarda yaşamak zorunda kalan ve hiç büyümeyen çocuk gibi nitelenen hayvanlara karşı çocukların davranışları da eleştirel bir tutumla ele alınıp irdelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: İhanet, Öfke, İçgüdü, Açlık, Savaş sonrası.

1. Giriş

İnsanın doğaya üstün gelme arzusunun etkilerine daha 1750'li yılların başında Jean Jacques Rousseau (1712-1778) işaret etmiştir. Ona göre ahlaki bunalım gelişme ve kültürleşme süreciyle doğrudan ilişkilidir. Her şey doğal halde iyi idi ancak zamanla insan eliyle bozulmaya başladı. Onun 'doğaya dön' düşüncesi dönemin mottosu haline geldi. Nitekim insanla doğa arasındaki mücadele Endüstri Devrimiyle insanın lehine daha da bozuldu ve üstün varlık olarak çevreyle birlikte hayvanlara da zarar veren bir zihniyet ortaya çıktı. Özellikle moderniteyle birlikte pragmatik anlayış 'bana faydası varsa iyi faydası yoksa kötüdür' düşüncesi üzerine kurgulandı. Oysa ki hayvanlar doğada en az insanlar kadar hak sahibi canlılardır. Hayvanlar yaşamlarını hayatta kalmak üzere yapılandırmışlarken, insanlar bu uğraşı yaşamda kalabilme ve sürdürme adına sahip oldukları varoluşsal ihtiyaçlarını karşılama üzerine kurmuşlardır. Ancak insanın varoluş sorunu doğada bir öncelik olmadığı da ortadadır. Doğanın göstergelerinden biri olan hayvanlar ile insanların ilişkileri duyguların ve düşüncelerin ifadesinde efsanelerde, masallarda, öykülerde ve romanlarda daha çok çatışmacı bir anlayışla ele alınmış ve işlenmiştir. Bu bağlamda bu çalışmanın amacı hayvanları insani konuları aktarmak için nesne olarak kullanan Wolfdietrich Schnurre'nin "İhanet" (Verrat) (1958) ve Luise Rinser'in 'Kırmızı Kedi' (1948) (Die Rotte Katze) yaptlarında hayvan- insan ilişkileri bağlamında arka dokusunu açıklığa çıkardığı ihamet ve öfkeye bağlı 'suçluluk' duygusu irdelenmiştir. Soruna davranışsal pencereden bakıldığında su saptamaları yapma gerekliliği doğmaktadır: Bütün canlılar doğduklarında acizdirler. Varoluşlarını sürdürebilmek için birisinin yardımına ihtiyaç duyarlar. Bu durum iki yönlü içgüdüsel davranış oluşturur. Bir tarafta açlık çeken yavruyu doyurma içgüdüğü diğer tarafta çaresiz bir kimseyi doyurma içgüdüğü. Beden ve ruhun bir bütün oluşturabilmesinde güdülerin hiyerarşik bir yapı mevcuttur. Abraham Maslow insan davranışının oluşumunda temel faktörün ihtiyaçlar olduğunu belirtir ve ihtiyaçlar hiyerarşisinin kişinin yaşamında önemli rol oynadığını vurgular. Bunlar şu şekilde sıralanır; 1- Temel ihtiyaçlar 2- Güvenlik ihtiyacı (Hayatta kalmak ve var olmak) 3- Ait olmak (içsel açlık) 4- Takdir edilmek (özsaygı) ve 5- Kendini gerçekleştirmektir. İç güdüler hiyerarşisinde açlık ve kendini koruma peş peşe gelir. Maslowa göre bir birey temel güdülerini tatmin etmeden sevgi, kendine saygı ve kendini gerçekleştirme gibi diğer gereksinimlerinin farkına varamaz. Açlık hisseden ancak aynı zamanda bariz bir fiziksel tehlikeye maruz kalan kişi, açlığını giderme davranışına yönelmeden önce tehlikeyi ortadan kaldırmak ister. Nitekim Freud'a göre de en son gelişen kişilik yapısı süper egodur. Bu bir anlamda içsel denetçidir. Bu içselleştirme süreci tamamlandığında gelişim gösteren kişi doğru yanlış arasındaki farkı kendiliğinden kavrar ve bir dış denetime gerek duymadan ahlaki davranışlar gösterir. Vicdan gelişimi buradan oluşur. Suçluluk ve utanç buradan gelişir. Bu duygular aslında bir içsel ceza mekanizmasıdır. Gelişimini tamamlamış olan davranışlara kendiliğinden varır ve etik olmayandan kaçınır. Maslow ve Freud'un bu yargıları seçili yapıtlarda protogonistlerin insan-hayvan ilişkilerini açıklamada ve vargılara ulaşmada temel oluşturacaktır. Ayrıca bu yapıtların eylem süreçlerinin üzerine kurulduğu dönemsel ikliminde belirlenmesi ve etmenlerin saptanması aynı amaca yönelik kolaylık

2. Savaş Sonrası Yazını

İkinci dünya savaşından sonra Almanya'nın sanat yaşamında yeni bir dönem başlar. Nasyonal sosyalizmin hükümranlığı sırasında sürgün edilen, ülke dışına kaçan, cephe savaşının karanlık vahşi yüzüyle karşı karşıya kalan sanatçılar barışla birlikte kendi kayıp kuşaklarının duygularına tercüman olmaya çalışmışlardır. Bu yeni yazın yıkıntı yazını olarak adlandırılır. Yazarlar savaş ve sonrası yaşam

sorunlarını çoğunlukla hiciv ve grotesk formları ile ele alarak yeni nesile aktarmışlardır. Bu estetik anlayışın yol açtığı yadırgatma yapıtlarla okur arasındaki mesafenin kurulmasına ve onları sağlıklı düşünmeye zorlamıştır. Bu dönemde epik türlerden kısa hikâyeler yaygın olarak kullanılan anlatı formlarındandır. Yalnızlık, yabancılık ve açlık sarmalına sıkışmış bireylerin benzerlikleri ortak kader gibidir. Ayrıca Savaşın insanlığı tüketmesine şahit olan bu dönem yazarlarının bir diğer ortak konusu suç ve suçluluktur. Ancak yazarlar tek tek bireysel suçların yerine savaşın insanlar üzerine yarattığı suç ve suçluluk etkilerini sorunlaştırarak irdelemişlerdir.

Seçilen Wolfdietrich Schnurre'nin "İhanet" ve Luise Rinserin "Kırmızı Kedi" yapıtlarında da yazarlar konulara ideolojik açıdan yaklaşmamışlardır. Her türlü insani davranışların tükendiği savaşta ölmek ve öldürmek arasına sıkışmış robotlaşmış, hisleri körelmiş insanların savaş sonrası yıkım döneminde her şeye karşın insan olduklarını hissedebildiklerini vicdana sahip olduklarını vurgulamaya çalışmışlardır. Her iki yazar da savaşı ölümcül bir hastalık olarak görmüşler, savaşı ve savaş sonuçlarının insanı ve insan olmayı tüketen etkilerini kendi bakış açılarından kendi üslup anlayışları doğrultusunda teşhis ederek okuru üzerinde düşünmeye yöneltmişler ve bu suretle tedavi yollarını göstermeye çalışmışlardır.

3. Wolfdietrich Schnurre (1920 - 1989)

Wolfdietrich Schnurre Wolfdietrich Schnurre 27 Ağustos 1920 yılında Frankfurt'ta doğmuştur. 1939 yılında İkinci Dünya Savaşı'na katılmış, ancak savaş karşıtlığı nedeniyle cezalandırılmıştır. Savaş sonrası Wolfdietrich Schnurre 'Gruppe 47' adlı edebiyat sürecinin kurucuları arasında yer aldı. 1950'den sonra serbest yazar olarak yoluna devam ederek "yeni gerçekçilik" eğiliminde eserler vermiştir. Bu dönemde yazar "geleneksel betimleme" olgusunu bırakıp "insan merkezli" anlatıları tercih etmiştir. Wolfdietrich Schnurre, hümanist ve barışçı bir insan olması nedeniyle yapıtlarında Nazi Almanyası'nda, savaş ve savaş sonrasında bir başına kalmış insanı ve onun açmazlarını işleyerek savaş karşıtlığı oluşturmaya ve insanları daha güzel bir geleceğe yönlendirmeye çalışmıştır. Eserlerinde tasvirleri az, formalist, uzun cümlelerin yerine art arda dizili ve çağrışıma dayalı kısa cümleler göze çarpmaktadır. Ayrıca yapıtlarında 'suç ve suçluluk' motifi önemli bir yer tutmaktadır (Schnurre, 1967, 32). Yazılarının gücü olumsuzluklar içindeki yalnız ve çaresiz insanı ironik bir tarzla dile getirmesinden kaynaklanmaktadır. Aynı bağlamda Schnurre hikâyelerinde insani değerlerle içinde yaşanan gerçeklerin oluşturduğu çelişkileri incelemiştir. (Selçuk, 1996, 2). Dramatik gerilimin oluşmasına yardımcı olan bu çatışma, içerisinden geçilen süreçte insanın nasıl olabileceği değil, nasıl olduğunun anlaşılmasına yardımcı olmuştur

W. Schnurre çoğu yapıtlarında ironiyi bir üslup unsuru olarak kullanmak yerine bir anlatım tutumu olarak tercih etmiştir. W. Schnurre'nin yapıtlarında ironinin oynadığı rol, insanın kendisinden kaynaklanmayan ancak içerisinde bulunduğu yaşam koşullarının zorladığı karşıtlıkların ve çözümsüzlüklerin nesnel bir bakış açısıyla değerlendirilip okurun şaşırmasını kolaylaştırmak ve bunun sonucunda oluşan 'yadırgama' sayesinde uyarıları anlaşılır kılmaktır.

4. İhanet Adlı Kısa Hikâyenin Özeti (1958) ve Analizi

Öykünün temelini baba oğul ve bir maymun arasında kurulan dostluk oluşturur. Yazar bu dostluğu bölümler halinde aktarır ve ihanet sahnesiyle sonlandırır. Birinci bölümde, savaş sonrası işsiz ve karınlarını doyurmakta oldukça güçlük çeken bir baba ve oğulun sık sık yiyecek bulmak için gittikleri hayvanat bahçesindeki bir maymun tarafından beslendikleri aktarılır. Hayvan gün boyu kendisine verilen yiyecekleri biriktirerek açlıkla mücadele eden baba ve oğula yedirmekte ve bununla mutlu olmaktadır.

İkinci bölümde maymun kafesinden kaçır. Aramalara görevlilerle birlikte baba ve oğlu da katılır. Ancak kimse maymunu bulamaz. Ertesi gün akşama doğru baba ve oğul tekrar hayvanat bahçesinde üzüntüyle dolaşırken birden meşe ağaçlarının arasında özgürlüğün tadını çıkararak daldan dala atlayan maymunu görürler. Maymunun tattığı özgürlük başını döndürmüş olacak ki birden yaban domuzlarının arasına düşer ve onların saldırısı sonucunda yaralanır. Bunu gören baba yaban domuzlarının bahçesine atlayarak maymunu parçalanmaktan kurtarır. Ancak yaralıdır. Onu hayvanat bahçesinin duygusuz doktoruna götürmek yerine sahiplenerek eve götürürler ve tedavi ederler. Doyurulacak bir boğaz daha çıkmıştır. Her ikisi de daha fazla çalışarak hayvanı beslemeye çalışırlar. Ancak bir süre sonra iş bulamaz olurlar. Ellerindeki son yiyeceklerini hayvana yedirirler. Sonunda ona da yedirecek bir şeyleri kalmaz. Kendileri tükenmiş hayvan ise açlıktan ölecek hale gelmiştir.

Son bölümde baba ve oğul hayvanat bahçesi görevlilerinin maymunu bulana para ödülü vereceğini öğrenirler. Önceleri maymunu teslim etme düşüncesinden bile utanırlar. Ancak açlığın yaşamsal sorun haline gelmesi, kendilerinin ve hayvanın varlıklarını sürdürebilmeleri için ertesi gün baba onu görevlilere teslim eder ve ödülü alır. Evi yiyeceklerle donatmalarına rağmen her ikisi de maymunu tekrar kafesine göndermenin verdiği üzüntü nedeniyle hiçbir şey yiyemez.

Olay akışı bir çocuğun bakış açısından anlatılır. Temelini bir baba ve çocuğun Berlin Hayvanat Bahçesindeki maymunla olan dostlukları oluşturur. Birinci bölümde açlıkların gidermek için hayvanat bahçesine gidip hayvanların yiyeceklerini alan baba ve oğula maymun gün boyu biriktirdiği yiyecekleri yedirerek onlara yardımcı olur. Doğal olarak insanların hayvanları beslemeleri gerektiği halde burada gerçek durum ters yüz edilmiş ve hayvan insana yardım etmeye başlamıştır. İnsanlara ait sevgi, dostluk ve mutlu etme duyguları hayvanlara yüklenmiştir. Bu tersinme insanların içinde buldukları çaresizliği somutlarken hayvanların bütün canlılara ait olan içgüdüsel olarak çaresizleri doyurma davranışı göstermesi hayvan insan ilişkisini de görünür kılmıştır. Beslenmeye muhtaç olan beslemeye başlamıştır. İnsana yardımcı olarak hayvan öne çıkmıştır.

İkinci bölümde yapılan bu iyilikle kurulan dostluk bir sınamadan geçmiştir. Baba ve oğul kafesinden kaçan maymunu meşe ağaçlarının dalları arasında görürler. Daha sonra baba yaban domuzlarının arasına düşen maymunun hayatını yaralı olarak kurtarır. Bu bölümde birinci bölümün aksine baba ve oğul yardım eden maymunu ise yardım edilendir. Maymunun iyiliklerine iyilikle karşılık verme sırası onlara geçmiştir. 'Üç gün Üç gece gözümüzü kırpmadan onun başucunda bekledik. Gibbon iyi olsun diye, ne yapıp edip hiç olmazsa bir miktar para kazanacak kadar çalışmaya ant içtik.' (Gelen.1993:145) Alıntıda çocuğun ve babasının hiç büyümeyen çocuk gibi bakıma muhtaç olan maymunu koruyup kollamak ve açlığını gidermek için uğraş verişini vurgulanmaktadır. Öte yandan baba oğulda benzer koşullar altında yaşamak zorundadırlar. 'Gibbona yiyecek bir şeyler bulmuştuk ancak bizde açık

çekiyorduk.’(Gelen.1993:146) İçgüdüsel olarak kendi açlıklarını giderme veya bakıma muhtaç olanı besleme çelişkisiyle karşı karşıya kalan baba ve oğul tereddüt etmeden ikinci davranışı tercih etmişler, benden önce öteki diyerek maymunu esenliğe çıkartmaya çalışmışlardır. Böylelikle kendi varoluş durumlarını maymunun iyileşmesinde yaşama tutunmasında aramışlardır.

Çocuğun kafesteki maymunun gözlerine baktığında ‘orada bu dünyayı kurulduğundan beri görüyorduk’ (Gelen,1993,144) söylemi ve daha sonra babanın Gibbon’un sayıklamasını ‘yaban ormanlarını anlatıyor, kardeşlerini, yuttuğu tatlı böcekleri sayıklıyor’ aktarımı Reiner Maria Rilken’in, (1875-1926). Panter (1907) adlı şiirindeki Panterin gözünde görülen ‘özgürlük’ özlemini anımsatmaktadır. Her iki yazarda duyguları ‘görmek ve göstermek’ şeklinde somutlamaya çalışmışlardır. Nitekim Gibbon figürünün meselesi açlık ve özgürlük gibi kutupların arasına sıkışmıştır. Kafeste tutsaktır ama aç değildir. Dışarda ise özgürdür ancak açlık içerisinde ölümle karşı karşıya kalmıştır. Bir anlamda baba ve oğulda benzer koşullar altında bulunmaktadır. Onlarında mevcut koşullarda yaşamsal ihtiyaçlarını giderecek araçlara ulaşma şansları çok azdır. İçinde yaşadıkları koşulların tutsağıdır. Yukarda vurgulandığı gibi Maslow’un içgüdüler hiyerarşisinde temel güdülerden olan açlık duygusunu yenmeden sevgi, dostluk, sadakat gibi duyguları öne çıkamaz. Nitekim bu öyküde de baba ve oğul hayvanı yaşatabilmek adına özgürlük, dostluk ve sevgiden vaz geçerek onu hayvanat bahçesinin görevlilerine teslim ederler. Yaşatmak ve yaşamak için özgürlükten ve dostluktan vaz geçerler. Açlığın kurbanı olurlar. Mevcut durumun zorunlu hale getirdiği duygu öncelikleri onları ötekinin iyiliği adına ihanete zorlar. Aslında hepsi de koşulların kurbanı olmuşlardır. Kendileri benimsemeseler de doğru olanı mevcut koşullar belirlemiştir. Akli olanla ahlaki olan arasındaki çatışma akli olanın lehine çözümlenmiştir. Bu nedenle ahlaki olarak vicdanan suçluluk duyarlar. Nitekim öykünün sonu baba ve oğulun suçluluk duygularını yansıtan ifadeler ile sona erer. ‘Ölseydi bu kadar acımadım’ dedim, Babam: Al benden de o kadar’ (Gelen.1993:147) dedi. Freud’un görüşleri ışığında buradaki ‘suçluluğun’ her ikisi içinde içsel ceza haline dönüştüğünü söylemek mümkündür.

5. Luise Rinser (1911-2002)

Luise Rinser, pedagoji ve psikoloji öğreniminden sonra bir süre öğretmenlik yapmış, 1944 yılında da Naziler tarafından, savaş karşıtı olması nedeniyle tutuklanmıştır. Rinser, Alman edebiyatında, II. Dünya Savaşı’nın getirdiği zorlukları, bunalımları, açlığı, çaresizliği doğrudan yaşamış ve bunları öykülerinde dile getirerek bu koşulları yaratanlara hiçbir ideolojiye angaje olmadan karşı çıkmıştır. Nitekim yazar bu ilişkiyi şöyle dile getirir ‘hepsi (yapıtlarım) beni içermektedir, daha doğrusu: benden bir parça, bir kesittirler ‘(Akt. Öztürk.2002). Savaş sonrasında serbest yazar olarak yaşamını sürdüren yazar 2002’de yaşamını yitirmiştir.

6. Kırmızı Kedi Özeti (1945-48) ve Analizi

Kısa hikâye , “Hep o kedi kılığındaki kızıl şeytani düşünmekten kendimi alamıyorum” diyen bir çocuğun sözleriyle başlar; on üç yaşındaki ben anlatıcı, annesi ve iki küçük kardeşiyle savaş sonrası dönemde yaşamaktadır. Babanın sorumluluğunu yüklenerek açlıkla savaşmakta ve ailenin var olmasını sağlamaya çalışmaktadır. Elindeki ekmeği kediyi kaptırmasıyla aralarındaki gerilimli ilişki başlar. Kardeşlerinin de kediyi beslemelerini bir türlü kabul edemez. Kediyi ürkütüp kaçırmak için birkaç kez taş atar, hatta tekmeler, daha sonra kedinin çıkardığı sesi insan sesine benzeterek acır

elindeki son lokmayı ona verir. Kırmızı kedi bir türlü uzaklaşmaz, ailenin ekmeğine ortak olur. Annesi kırmızı kediye karşı davranışları nedeniyle onu sürekli azarlar. Zamanla açlık ailede bütün ağırlığıyla hissedilir. Ancak annesi ve kardeşlerinin var olması açlık nedeniyle tehlikeye düştüğünde sorumluluk düşüncesiyle bir karar alır. Çocuk kediyi ıssız bir yere götürdükten sonra onu arka ayaklarından tutarak önce bir ağaca daha sonra bir buz parçasına defalarca vurarak hunharca öldürür. Ölüsünü nehre atar. Öykü, anlatıcı çocuğun pişmanlık içeren 'aslında öyle bir hayvan o kadar da çok yemiyordu' (Gelen.1993:139) sözleriyle sona erer.

Bu kısa hikâyede olay örgüsü çocuk gözünden aktarılır. Konusu ise savaş sonrası iklimde kıtlığın hükümran olduğu ortamda temel içgüdüler bağlamında insan davranışlarını içerir. Luise Rinse'in "Kırmızı Kedi" öyküsü ile Wolfgang Borchert'in "Ama fareler geceleri uyurlar" öyküsünün giriş bölümleri arasında uzamsal ve eylemsel benzerlikler bulunur. Birinde dokuz yaşındaki bir çocuk bombardıman sonucu yıkılmış ev molozlarının üstünde oturarak yıkıntıların altında kalmış kardeşinin cesedini farelerin yemesini engellemeye çalışmaktadır. Zira ailesine bağlılık duygusuyla ölmüş kardeşinin bedenine sahip çıkmayı kendisini sorumluluğu olarak görmektedir. Öte yandan kırmızı kedi öyküsünde de on iki yaşında ailesinin sorumluluğunu üstlenmiş bir çocuğun "her şey bahçemizde bombanın açmış olduğu çukurdan kaynaklı taş yığının üzerinde oturduğum zaman başladı" (Gelen.1993:135) sözüyle açık bir başlangıç vardır. Görüldüğü gibi her iki betimlemede de öykülerin arka dokusunu savaşın yıkımı oluşturur ve babasız kalan evlerde sorumlulukları çocuklar üstlenmişlerdir.

Çocuk ailesini doyurmak için ahlaki olmamasını bile bile hırsızlık da yapar. Kediye taş atmak, tekmelemek, kesip yemek düşüncesi ve sonunda öldürme eylemi kıtlığın getirdiği açlık duygusunun çocuk üzerinde yarattığı gerilimi somutlamak için kullanılmıştır. Ayrıca aç kalmanın sebebi ve varlığın tehdidi olarak görülen kedi, 'kırmızı kedi', 'kırmızı canavar', kırmızı şeytan' ve nihayet 'kırmızı vahşi' sözcük zinciriyle olacak olan yani öldürme eylemini okura alıştırlarak kabul edilebilir hale getirilmiştir. Nitekim içgüdüsel olarak açlık hisseden ancak aynı zamanda bariz bir fiziksel tehlikeyle karşı karşıya kalan birey, açlığını giderme davranışına yönelmeden önce tehlikeyi ortadan kaldırmaya uğraşacağı düşüncesi Maslow'un güdüler hiyerarşisine de uygun bir davranış şeklidir. Buradaki temel çelişki bir çocuğun öldürmenin ve ölmenin savaş nedeniyle doğallaştığı bir dönemde, bir hayvanı öldürmekten öte, bir canlıya acı çektirme duygusunun sebep sonuç ilişkisi içerisinde doğal olarak görülmesidir. Eleştirmen Manfred Durzak, "bu kesinlikle sadist bir taşkınlık ya da hayvanların canını yakan bir gencin vandalca davranışı değil, aksine, koşulların ona yüklediği ve altında bir mücrim olarak kendinin de kaldığı bir mecburiyettir", der. Ona göre, bireyi, yaşamak için yok etmeye zorlayan ve ahlâki bir dünya düzeninden ayrılışı gösteren yaşam koşullarının gaddarlığı, bu sahnede ortaya çıkar. (Akt. Öztürk.2002) Buna göre çocuğun sonunda insanlıktan çıkıp vahşi hayvan gibi saldırganlaşması ve düşüncesizce davranmasının sebebi, mevcut olumsuz yaşam koşullarının dayatması gibi algılanmaktadır. Bir diğer söylemle öfkenin vahşete dönüşmesi bireysel gözüğe de toplumun tümüne aittir. Ancak bana göre Durzak'ın aksine çocuğun bu aşırıya kaçan davranışı, soruna çözüm bulmanın ötesinde, savaşın tüm değerleri yıkmasına, babasının ve tüm sevdiklerinin ölmüş olmasına ve bunun sonucunda erken yaşta istemeden sorumluluk almak zorunda bırakılmasına karşı duyduğu şiddetli öfkedir. Yazar hayvanlara karşı şiddet içeren bu örnek durumla, II. Dünya savaşının sadece bir kuşağı ortadan kaldırmadığını, savaştan sağ çıkan ve var olma savaşını sürdürmeye çalışan ikinci kuşağında ruhsal bunalım tehdidi altında olabileceğini vurgulamıştır. Nitekim En sonunda çocuk, "bilmiyorum, yaptığım doğru muydu " (Gelen.1993.137) şeklindeki

retorik sorusuyla, vahşice öldürdüğü kedi için, vicdanen kendini huzursuz hissettiğini dile getirir ve cevabı 'aslında hayvan o kadar da çok yemiyordu' (Gelen.1993.139) cümlesinde arar. Bu cevap doğru ile yanlış arasına sıkışmış bir yetişkinin denetimi olmaksızın ahlaki davranışı gösteremeyen bir çocuğun vicdan muhasebesi sonunda kendini suçlu hissetmesini yansıtır. Çocuk olması onun bu ahlaki hesaplaşmadan muaf olmasını gerektirmez. Her ne kadar annesi onun bu olumsuz davranışını onaylasa da çocuğun son söylemlerindeki suçluluk duygusu güdüsel olarak içsel ceza ile karşı karşıya kaldığını göstermektedir. Kedinin cesedini suya atması da bu davranıştan duyduğu suçluluktan kurtulma uğraşı olarak gözükmektedir. Aslında kediye bu kadar şiddet göstermesinin bir nedeni de, kendisinin de bir kurban olduğunu anlamış olmasıdır. Bu yüzden onu günah keçisi yerine köymüş ve öfkelerini ona yöneltmiştir.

4. Sonuç

Her iki yazar da hayvanları insan davranışlarını ortaya çıkarmak için ayna olarak kullanmışlardır. Yapıtlarda savaş sonrası açlığın hükümran olduğu bir süreçte güdüsel olarak bir var oluşsal sorun olan beslenme ve besleme davranışlarını sebep sonuç bağlamında irdelemişlerdir. Figürler yaşamak için özgürlük ve dostluklardan vaz geçmişlerdir. Birinci yapıtta yaşamak ve yaşatmak için dostluğa ihanet etmek zorunluluğu baba ve oğlu kendilerini suçlu hissetmeye yöneltmiştir. İkinci yapıtta ise ailesini yaşamda tutabilmek adına tehdit olarak gördüğü çaresiz, bakıma muhtaç bir hayvanı hunharca öldüren bir çocuğun yapıtı davranıştan ötürü kendini suçlu hissetmesi aktarılır. Suçluluk duygusu kişinin toplumsal kuralları çiğnemesi sonucunda onun hissettiği pişmanlık ve bu durumdan rahatsız olma halidir, kişinin bir nevi kendine verdiği cezadır. Bir diğer söylemle suçluluk duygusu kötü ve yanlış bir şey yapmakla ilgili iken, utanç duygusu yapılan eylemin sonucunda kişinin kötü görünmesiyle ilgilidir. Nitekim her iki yapıtın sonunda da temel figürler son sözleriyle kendilerini suçlu gördüklerini ve davranışlarından suçluluk hissettiklerini dile getirirler. Suçlar koşutların sonucu gibi görünse de çocukların içine düştükleri duygular 'ben' hesaplanmasını içermesinden de anlaşılacağı gibi bireyselliği içerir. Kahramanların çocuk olmaları onların muaf tutulmasını haklı çıkarmaz. Yapıtlardaki bir diğer izlek hayvan sevgisidir. Yazında hayvanlar, insani zayıflıkların, toplumsal yanlışların öğretici uyarıcı ve eleştirel bir tutumla aktarılması için öz olarak kullanılmıştır. Seçili yapıtlarda aktarıldığı gibi hayvanlar ile insanlar benzer koşullarda yaşamak zorunda kalmışlardır. İlk yapıtta Gibbon, çocuk ve babası üzerinden, insan hayvan, hayvan insan dostluğu, sevgisi ve bedelleri aktarılırken, diğer yapıtta kedi çocuk arasındaki gerilim şiddete dönüşmüştür. Kedi ve çocuk benzer koşullarda yaşamalarına rağmen hayvan açlık nedeniyle insanlara (çocuğa veya ailesine) saldırmamıştır. Tam tersine açlık nedeniyle çocuk kediye şiddet uygulamıştır. Bu çelişki birçok eserde benzer şekilde ele alınmıştır. Fabllarda, masallarda, Örneğin, 'Rot Käppchen'" masalında kurt öldürülüp karnı yarılmış ve taşla doldurulmuş, 'Das Rätsel' masalında kargalar, 'Der Teufel mit den drei goldenen Haaren' masalında fareler, 'Der singende Knochen' masalında domuzlar şiddet kullanılarak öldürülmüşlerdir. Bu yapıtlardan anlaşıldığı gibi hayvanlar birer tehdit olarak görülmüş ve cezalandırılmışlardır. Ancak 'suç ve ceza' bağlamında 'doğaya saygı' ve 'yaşam hakkını' irdelemeye açan bu anlayış hem insanın eğitimini hem de doğanın anlaşılmasını olumsuz etkileyebileceği nedeniyle sürekli tartışma konusu olmuştur. Nitekim daha Aydınlanma döneminde İ. Kant bu konuya dikkat çekmiş ve 'hayvan istismarının daha sonra insan istismarına dönüşebileceğini belirtmiştir.

Kaynakça

- Durzak, M. (2002). Die deutsche Kurzgeschichte der Gegenwart (3. Auflage). Würzburg: Königshausen und Neumann Verlag.
- Gelen A. (1993). (Haz.) Almanca'dan Öyküler. Çağdaş Yazarlardan Seçmeler Yapı Kredi Yayınları, Edebiyat 37, İstanbul: 135-139; "Kırmızı Kedi"
- Haerkötter, H. (1969). Deutsches Lesebuch. Darmstadt: Winklers Verlag. Hançerlioğlu, O.
- Marshall, G. (1999). Sosyoloji sözlüğü (Çev. Osman, A., Derya, K.). Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.
- Öztürk.A.O. (2002). İzedebiyat.com/yazi.asp?id=4673 02.04.2002
- Schnurre, W. (1967). Üben ein gefährliches literarisches Vorbild in; fünfzehn Autor suchen sich selbst. Model und Provokation, hrsg. U. Schulz, s. 31-32 München:
- Selçuk, İ (1996). Woldietrich Schnurre'nin 'Als Vaters Bart Noch Rot War' adlı Yapıtında İdeal Değerlerle Gerçeklik Çatışması, Yüksek lisans Tezi Erzurum.